

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA FINANSÓW¹⁾

z dnia ... 2022 r.

**w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od niektórych dochodów
(przychodów) związanych z kredytem hipotecznym udzielonym na cele mieszkaniowe**

Na podstawie art. 22 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1540, 1598, 2076, 2105, 2262 i 2328) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Zarządza się zaniechanie poboru podatku dochodowego od osób fizycznych od kwot:

- 1) umorzonych osobie fizycznej wierzytelności z tytułu kredytu mieszkaniowego lub
- 2) otrzymanych przez osobę fizyczną świadczeń z tytułu kredytu mieszkaniowego udzielonego w walucie obcej lub w polskich złotych, lecz nominowanych lub indeksowanych do waluty obcej, w związku z powstaniem przychodu z tytułu zastosowania ujemnego oprocentowania.

2. Zaniechanie, o którym mowa w ust. 1, ma zastosowanie w przypadku, gdy są spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) kredyt mieszkaniowy został zaciągnięty na realizację jednej inwestycji mieszkaniowej, a w przypadku więcej niż jednego kredytu mieszkaniowego – kredyty mieszkaniowe zostały zaciągnięte na realizację wyłącznie jednej inwestycji mieszkaniowej;
- 2) osoba fizyczna, będąca stroną umowy kredytu mieszkaniowego, nie korzystała z umorzenia wierzytelności z tytułu kredytu mieszkaniowego przeznaczonego na realizację innej niż określona w pkt 1 inwestycji mieszkaniowej;
- 3) kredyt mieszkaniowy został:
 - a) udzielony przed dniem 15 stycznia 2015 r. przez podmiot, którego działalność podlega nadzorowi państwowego organu nadzoru nad rynkiem finansowym, uprawniony do udzielania kredytów na podstawie odrębnych ustaw regulujących zasady funkcjonowania takich podmiotów, oraz

¹⁾ Minister Finansów kieruje działem administracji rządowej – finanse publiczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 października 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Finansów (Dz. U. poz. 1947).

- b) zabezpieczony w postaci hipoteki ustanowionej na nieruchomości lub udziale w nieruchomości lub prawie wieczystego użytkowania gruntu lub udziale w takim prawie, lub spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego lub udziale w takim prawie, lub prawie do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej lub udziale w takim prawie, oraz
- c) zaciągnięty na wydatki, o których mowa w art. 21 ust. 25 pkt 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1128, z późn. zm.²⁾).

3. Kwoty wierzytelności, o których mowa w ust. 1 pkt 1, obejmują:

- 1) kwoty kredytu (kapitału);
- 2) odsetki, w tym odsetki skapitalizowane, i prowizje;
- 3) opłaty, jeżeli ich poniesienie przez kredytobiorcę było niezbędne do zawarcia umowy kredytu mieszkaniowego, z wyjątkiem kosztów usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń.

4. Przez jedną inwestycję mieszkaniową, o której mowa w ust. 2 pkt 1, rozumie się inwestycję, której celem jest zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych jednego gospodarstwa domowego.

5. Jeżeli stroną umowy kredytu mieszkaniowego na nabycie jednej inwestycji mieszkaniowej, o której mowa w ust. 2 pkt 1, są co najmniej dwie osoby fizyczne zaniechanie poboru podatku ma zastosowanie wyłącznie do osób spełniających warunek, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.

6. W przypadku gdy kredyt mieszkaniowy został zastąpiony kredytem refinansowym lub gdy na spłatę kredytu mieszkaniowego został zaciągnięty kredyt konsolidacyjny, przez kwotę wierzytelności, o której mowa w ust. 1 pkt 1, rozumie się odpowiednio kwotę wierzytelności z tytułu kredytu refinansowego lub konsolidacyjnego w części, w jakiej kwota wierzytelności z tytułu kredytu mieszkaniowego pozostaje do kwoty wierzytelności z tytułu tego kredytu refinansowego lub konsolidacyjnego.

§ 2. 1. Zarządza się zaniechanie poboru podatku dochodowego od osób prawnych od dochodu odpowiadającego równowartości umorzonych kwot wierzytelności z tytułu udzielonych kredytów mieszkaniowych, od tej części kapitału tych kredytów, od której

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1163, 1243, 1551, 1574, 1834, 1981, 2071, 2105, 2133, 2232, 2269, 2270, 2328, 2376, 2427, 2430 i 2490 oraz z 2022 r. poz. 1 i 24.

następuje zaniechanie poboru podatku dochodowego od osób fizycznych na podstawie § 1 ust. 1 pkt 1, przy czym przepisu § 1 ust. 6 nie stosuje się.

2. Zaniechanie, o którym mowa w ust. 1, ma zastosowanie do podmiotów, których działalność podlega nadzorowi państwowego organu nadzoru nad rynkiem finansowym, uprawnionych do udzielania kredytów na podstawie odrębnych ustaw regulujących zasady ich funkcjonowania.

3. Zaniechanie, o którym mowa w ust. 1, nie ma zastosowania do dochodu w części odpowiadającej kwocie wierzytelności pomniejszających w jakiejkolwiek formie dochód do opodatkowania podatkiem dochodowym podmiotu udzielającego kredytu mieszkaniowego, w szczególności poprzez zaliczenie do kosztów uzyskania przychodów lub odliczenie od podstawy opodatkowania, z wyjątkiem rezerw i odpisów utworzonych na te wierzytelności, które zostały rozwiązane w związku z zaniechaniem, o którym mowa w ust. 1, pod warunkiem, że w następstwie ich rozwiązania ustalony został przychód do opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych.

4. Przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do podatkowej grupy kapitałowej w rozumieniu ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1800, 1927, 2105, 2106, 2269 i 2427), przy czym zaniechanie, o którym mowa w ust. 1, stosuje się wyłącznie w odniesieniu do dochodów spółki tworzącej taką grupę, która udzieliła kredytu mieszkaniowego i jest podmiotem, o którym mowa w ust. 2.

§ 3. Zaniechanie, o którym mowa w § 1 i § 2, ma zastosowanie do dochodów (przychodów) uzyskanych od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

MINISTER FINANSÓW

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 22 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1540, z późn. zm.), minister właściwy do spraw finansów publicznych może, w drodze rozporządzenia, w przypadkach uzasadnionych interesem publicznym lub ważnym interesem podatników, zaniechać w całości lub w części poboru podatków, określając rodzaj podatku, okres, w którym następuje zaniechanie, i grupy podatników, których dotyczy zaniechanie.

Projektowane rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 27 marca 2020 r. w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od niektórych dochodów (przychodów) w związku z kredytem hipotecznym udzielonym na cele mieszkaniowe (Dz. U. poz. 548), zwanym dalej „rozporządzeniem z dnia 27 marca 2020 r.”, które zaniechaniem poboru podatku objęło dochody (przychody) uzyskane od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 31 grudnia 2021 r.

Proponowany projekt rozporządzenia zawiera propozycję zaniechania poboru:

- ✓ podatku dochodowego od osób fizycznych od dochodów (przychodów) osób fizycznych z tytułu:
 - wierzytelności umorzonych osobie fizycznej z tytułu kredytu mieszkaniowego (jeśli dotyczy wyłącznie jednej inwestycji mieszkaniowej i osoba fizyczna nie korzystała z umorzenia wierzytelności z tytułu kredytu mieszkaniowego przeznaczonego na inną inwestycję mieszkaniową), lub
 - świadczeń otrzymanych przez osobę fizyczną z tytułu kredytu mieszkaniowego udzielonego w walucie obcej lub w polskich złotych, lecz nominowanego lub indeksowanego do waluty obcej, w związku z powstaniem przychodu z tytułu zastosowania ujemnego oprocentowania

- ✓ podatku dochodowego od osób prawnych od podatników, których działalność podlega nadzorowi państwowego organu nadzoru nad rynkiem finansowym, uprawnionych do udzielania kredytów (pożyczek) na podstawie odrębnych ustaw regulujących zasady ich funkcjonowania, od dochodów odpowiadających równowartości umorzonych wierzytelności z tytułu kredytów, od tej części kapitału, od której następuje zaniechanie poboru podatku dochodowego od osób fizycznych.

W stosunku do rozporządzenia z 27 marca 2020 r. projekt przewiduje kilka zmian:

- ✓ Zrezygnowano z wymogu zaciągnięcia kredytu na „własne” cele mieszkaniowe ze względu na fakt, że zabezpieczone hipotecznie kredyty na cele mieszkaniowe zaciągane były

niejednokrotnie przez osoby blisko ze sobą spokrewnione (np. rodzice na rzecz dzieci, w tym w charakterze współkredytobiorców, bez zamiaru zamieszkiwania razem z dziećmi). Określając kredyt mieszkaniowy objęty zaniechaniem, projektowane rozporządzenie odwołuje się do wydatków, o których mowa w art. 21 ust. 25 pkt. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1128, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o PIT”.

- ✓ Stosownie do powyższego, dla zachowania spójności, przereklamowano również warunek dotyczący niekorzystania z umorzenia wierzytelności z tytułu innego kredytu zabezpieczonego hipotecznie, zaciągniętego na własne cele mieszkaniowe. Zgodnie z projektem z zaniechania poboru PIT może skorzystać jedynie osoba fizyczna, będąca stroną umowy kredytu mieszkaniowego, która nie korzystała z umorzenia wierzytelności z tytułu kredytu mieszkaniowego przeznaczanego na inną inwestycję mieszkaniową (przy czym kredyt mieszkaniowy zdefiniowany jest m.in. jako zabezpieczony hipotecznie, udzielony przed dniem 15 stycznia 2015 r. oraz udzielony na cele określone w art. 21 ust. 25 pkt. 1 ustawy o PIT).
- ✓ Uregulowano, iż zaniechanie poboru podatku może dotyczyć więcej niż jednego kredytu mieszkaniowego, gdyż niektórzy kredytobiorcy zaciągali odrębne kredyty dotyczące nabycia gruntu lub prawa użytkowania wieczystego gruntu oraz odrębne kredyty dotyczące budynków lub praw do budynków zlokalizowanych na gruncie. Sprecyzowano jednak, że kredyt mieszkaniowy lub kredyty mieszkaniowe dotyczy lub odpowiednio dotyczą jednej inwestycji mieszkaniowej, tj. w szczególności zaniechaniem nie mogą być objęte przypadki zaciągnięcia kredytu lub kredytów na kilka odrębnych lokali mieszkalnych. Inwestycja mieszkaniowa rozumiana jest jako inwestycja, której celem jest zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych jednego gospodarstwa domowego (osób zamieszkujących wspólnie w jednej lokalizacji, w szczególności w mieszkaniu lub budynku jednorodzinny). Powyższe zapisy powinny zatem umożliwić skorzystanie z zaniechania poboru PIT przez osoby, które zaciągnęły kredyt / kredyty osobno na grunt lub prawa do gruntu oraz na budynek na tym gruncie, w celu zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych osób w ramach jednego gospodarstwa domowego. Zaniechanie nie powinno przysługiwać jednak osobom, które zaciągnęły kredyt / kredyty na wiele odrębnych lokali lub nieruchomości, przeznaczonych na wynajem czy też zaspokajających potrzeby różnych gospodarstw domowych. Należy zauważyć, że projekt rozporządzenia nie definiuje gospodarstwa domowego, ani nie odwołuje się do definicji gospodarstwa domowego z innych ustaw. Założeniem jest szerokie, potoczne rozumienie gospodarstwa domowego, jako osób zamieszkujących wspólnie w jednej lokalizacji, bez wprowadzania specyficznych kryteriów np. w zakresie więzi rodzinnych, które ograniczałyby prawa niektórych kredytobiorców do skorzystania z zaniechania.

- ✓ W zakresie zaniechania poboru podatku dochodowego od osób fizycznych rozszerzono zakres przedmiotowy projektowanego rozporządzenia o kredyty konsolidacyjne w części przypadającej na kredyty zaciągnięte na cele mieszkaniowe, za czym przemawia cel niniejszego rozporządzenia, o którym mowa w dalszej części. Zarazem, umorzenie kredytów konsolidacyjnych i refinansowych nie byłoby objęte zaniechaniem poboru podatku dochodowego od osób prawnych, z uwagi na brak pełnej możliwości weryfikacji warunków zastosowania zaniechania (w szczególności warunków określonych w § 2 ust. 3).
- ✓ W § 2 ust. 4 w celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych doprecyzowano, że zaniechanie poboru podatku dochodowego od osób prawnych dotyczy również dochodów podatkowej grupy kapitałowej, wyłącznie w zakresie dochodów spółki tworzącej taką grupę, jeżeli spółka ta jest podmiotem, którego działalność podlega nadzorowi państwowego organu nadzoru nad rynkiem finansowym, uprawnionym do udzielania kredytów na podstawie odrębnych ustaw regulujących zasady jej funkcjonowania.

Wnioskodawcą wydania projektowanego rozporządzenia, analogicznie jak miało to miejsce w przypadku dotychczas wydawanych rozporządzeń, jest Związek Banków Polskich (dalej: ZBP), który wskazał, iż w dalszym ciągu istnieje szczególna potrzeba istnienia przedmiotowego rozporządzenia, które stanowi istotną zachętę do zawierania przez obie strony ugód w celu restrukturyzacji tzw. kredytów frankowych.

Działania polskiego sektora bankowego podejmowane po decyzji Szwajcarskiego Banku Centralnego o uwolnieniu kursu franka szwajcarskiego, ogłoszonej w dniu 15 stycznia 2015 r., powodującej wzrost wysokości rat kredytów hipotecznych w walucie szwajcarskiej mają na celu ograniczenie negatywnych skutków wynikających ze zmiany kursu waluty szwajcarskiej na możliwość terminowej spłaty kredytów mieszkaniowych denominowanych w tej walucie przez polskich obywateli.

Jednym z działań restrukturyzacyjnych kredytów hipotecznych dla klientów, którzy zaciągnęli kredyt na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych i wykorzystują tę nieruchomość na te cele jest, w przypadku wyczerpania innych możliwości, częściowe umorzenie spłaty kredytu, w tym jego części kapitałowej.

Ponadto w wyniku stosowania przez instytucje udzielające kredytów ujemnych stóp procentowych mają miejsce przypadki, w których kredytodawca nalicza ujemne oprocentowanie kredytu, tj. de facto kredytobiorca nie jest zobowiązany nie tylko do zwrotu odsetek, ale również części kapitału. W takim przypadku, tj. wskutek zapłaty kwoty kredytu poniżej jego nominalnej wartości (kwoty przypadającej na spłatę kredytu) po stronie kredytobiorcy powstałby przychód.

W obecnym stanie prawnym, wobec upływu terminu obowiązywania rozporządzenia z dnia 27 marca 2020 r., umorzone wierzytelności wobec banku z tytułu kredytu (w tym odsetki wymagalne) na gruncie ustawy o PIT, stanowią przychód z innych źródeł, o którym mowa w art. 20 ust. 1, który powstał w dniu umorzenia. Przychód ten podlega opodatkowaniu na ogólnych zasadach, według obowiązującej skali podatkowej, o której mowa w art. 27 ust. 1 ustawy. Analogicznie w sytuacji zapłaty kredytu poniżej istniejącego zobowiązania (należności głównej), powstaje przychód z innych źródeł, podlegający opodatkowaniu według skali podatkowej.

W konsekwencji, na banku ciąży obowiązek sporządzenia i przesłania podatnikowi i właściwemu dla podatnika urzędowi skarbowemu informacji o wysokości przychodów uzyskanych w roku podatkowym (PIT-11) w terminie i na zasadach określonych w art. 42a ustawy. Podatnik, któremu bank umorzył kwoty wierzytelności z tytułu kredytu, jest natomiast obowiązany do uwzględnienia takiego przychodu w zeznaniu podatkowym składanym za rok, w którym go uzyskał i obliczenia należnego podatku od łącznej sumy dochodów.

Jednakże pozostaje zasadne, aby decyzje kredytodawców o częściowym umorzeniu spłaty kredytu, nie wiązały się dla kredytobiorców z koniecznością opodatkowania dochodu uzyskanego z tytułu tego umorzenia. Skoro bowiem kredytobiorcy napotykali trudności w regulowaniu zobowiązań wobec podmiotu udzielającego kredytu, tym bardziej mogą mieć trudności w zapłaceniu podatku dochodowego od osób fizycznych należnego z tytułu otrzymania przysporzenia majątkowego w postaci umorzenia tych zobowiązań. Nie bez znaczenia jest również fakt, że część kredytobiorców toczy spory sądowe z bankami zarzucając abuzywność klauzul indeksacyjnych przy hipotecznych kredytach mieszkaniowych denominowanych lub indeksowanych do waluty obcej. Zatem, opodatkowanie umarżanych kredytobiorcom kwot w sytuacji, gdy dochodzą oni przed sądami nieważności zawartych przez nich umów (częściowej lub całkowitej), czyli podważają zasadność wymagalności tych kwot, budziłoby zatem istotne kontrowersje.

ZBP wskazał, iż racjonalność ekonomiczną dla kredytobiorców, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji finansowej, może nieść jedynie synergia działań ze strony kredytodawców oraz państwa. ZBP podkreślił, iż sektor bankowy intensywnie pracuje nad wdrożeniem programów zawierania ugód według założeń zaproponowanych w grudniu ub.r. przez Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego. Ugody polegałyby w swojej istocie na „odtworzeniu” ekonomiki historycznego kredytu złotowego (utrzymanie umowy w mocy z konwersją na PLN i zastosowaniem oprocentowania WIBOR + marża). Z punktu widzenia prawnego ugoda polegałaby na częściowym zwolnieniu z długu kredytobiorcy w trybie art. 508 ustawy – Kodeks cywilny, stąd też bez przedłużenia przedmiotowego rozporządzenia na następne lata istnieje uzasadniona obawa co do zainteresowania obu stron zawarcia takiej ugody.

Rozwiązanie problemu kredytów frankowych jest istotnym wyzwaniem dla państwa polskiego. W świetle *Stanowiska Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego co do kierunków rozstrzygnięcia zagadnień prawnych przedstawionych przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego dotyczących hipotecznych kredytów mieszkaniowych denominowanych lub indeksowanych do waluty obcej* (opubl.

https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Stanowisko_UKNF_dla_SN_ws_kredytow_FX_74047.pdf) polubowne rozwiązywanie sporów związanych z walutowymi kredytami mieszkaniowymi jest optymalne. Jak wskazał UKNF kierunek ten jest zgodny z rekomendacjami Narodowego Banku Polskiego (Raport o stabilności systemu finansowego. Czerwiec 2021, Narodowy Bank Polski, Warszawa, 2021, s. 44), a także z założeniami polityki makroostrożnościowej realizowanej przez Komitet Stabilności Finansowej oraz Ministerstwo Finansów, których działania – w szczególności w zakresie odnoszącym się do poziomów wag ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości mieszkalnej z tytułu walutowych kredytów mieszkaniowych – również miały na celu promowanie polubownych działań restrukturyzacyjnych podejmowanych przez banki wobec klientów (por. Uchwała Nr 14/2017 Komitetu Stabilności Finansowej z dnia 13 stycznia 2017 r. w sprawie rekomendacji dotyczącej restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych; rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie wyższej wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach, Dz. U. z 2017 r. poz. 1068). Z tego względu rolą państwa jest wsparcie stron przedmiotowych umów kredytowych w jak najszybszym i obopólnie korzystnym dla stron rozwiązaniu istniejącego ryzyka i sporów, które w stosunku do stanu z dnia wydania rozporządzenia z 27 marca 2020 r. uległy istotnemu zwiększeniu.

Powyższe argumenty skłoniły Ministra Finansów do wydania kolejnego rozporządzenia w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od niektórych dochodów (przychodów) związanych z kredytem hipotecznym udzielonym na cele mieszkaniowe obejmującego dochody (przychody) uzyskane od 1 stycznia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r.

Jednocześnie niezbędne jest dalsze istnienie zachęt dla kredytodawców do podejmowania działań zmierzających do umarzania wierzytelności osobom fizycznym z tytułu udzielonych im kredytów mieszkaniowych. Stąd, proponuje się, analogicznie jak miało to miejsce w rozporządzeniu z dnia 27 marca 2020 r., zaniechanie poboru podatku dochodowego od osób prawnych, od dochodów stanowiących równowartość umorzonych wierzytelności z tytułu kredytów, od tej części kapitału, od której następuje zaniechanie poboru podatku dochodowego od osób fizycznych na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Rozwiązanie to miałoby zastosowanie do podatników podatku dochodowego od osób prawnych, których działalność podlega nadzorowi państwowego organu nadzoru nad rynkiem finansowym,

uprawnionych do udzielania kredytów (pożyczek) na podstawie odrębnych ustaw regulujących zasady ich funkcjonowania. Projektowana regulacja dotyczyłaby więc takich sytuacji, w których podatnicy podatku dochodowego od osób prawnych umarzaliby osobom fizycznym wierzytelności z tytułu zabezpieczonych hipotecznie kredytów, na podstawie zawieranych ugód.

Podkreślenia wymaga, że umorzenia kredytów dotyczą zwykle części stanowiącej dla banku dodatnie różnice kursowe między wartością ustaloną w oparciu o historyczny kurs danej waluty obcej względem złotego z dnia udzielenia lub uruchomienia kredytu a kursem na dzień zawarcia ugody (umorzenia), które zostały przez banki uwzględnione w podstawie opodatkowania jako przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach przewidzianych w art. 9b ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1800, z późn. zm.).

Stąd też w celu zachęcenia kredytodawców do pomocy kredytobiorcom, poprzez umorzenie kredytu, proponuje się utrzymanie zaniechania poboru podatku dochodowego od osób prawnych określonego w § 2. Jednakże, doprecyzowano, że zaniechanie poboru podatku dochodowego od osób prawnych nie ma zastosowania do dochodów odpowiadających kwocie wierzytelności pomniejszających w jakiejkolwiek formie dochód do opodatkowania podatkiem dochodowym podmiotu udzielającego kredytu mieszkaniowego, w szczególności poprzez zaliczenie do kosztów uzyskania przychodów lub odliczenie od podstawy opodatkowania, z wyjątkiem rezerw i odpisów utworzonych na te wierzytelności, których rozwiązanie skutkuje powstaniem przychodu do opodatkowania podatkiem dochodowym tego podmiotu.

W celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych w § 2 ust. 1 doprecyzowano, że zaniechanie poboru podatku dochodowego od osób prawnych dotyczy również dochodów podatkowej grupy kapitałowej, wyłącznie w zakresie dochodów spółki tworzącej taką grupę, jeżeli spółka ta jest podmiotem, którego działalność podlega nadzorowi państwowego organu nadzoru nad rynkiem finansowym, uprawnionym do udzielania kredytów na podstawie odrębnych ustaw regulujących zasady jej funkcjonowania.

Wydanie rozporządzenia uzasadnione jest ważnym interesem podatników, którzy zaciągnęli kredyt zabezpieczony hipotecznie na cele mieszkaniowe od uprawnionych do ich udzielania podmiotów, i m.in. na skutek decyzji Banku Centralnego Szwajcarii i będącego jej konsekwencją znacznego wzrostu kursu szwajcarskiej waluty w stosunku do złotego, znaleźli się w trudnej sytuacji mogącej przełożyć się na możliwość terminowego regulowania zobowiązań z tytułu tych kredytów. W tej sytuacji kredytodawcy podejmują decyzję lub są zobligowani do umorzenia im wierzytelności (lub jej części).

Wydanie przedmiotowego rozporządzenia zwolni kredytobiorców będących osobami fizycznymi z obowiązku zapłaty podatku dochodowego od osób fizycznych zarówno od umorzonych przez bank kwot z tytułu zaciągniętego kredytu lub kilku kredytów mieszkaniowych (jeśli kredyty

dotyczą jednej inwestycji mieszkaniowej oraz w okresie obowiązywania rozporządzenia, nie skorzystano z umorzenia kredytu przeznaczonego na inną inwestycję mieszkaniową), jak również od przychodu z tytułu spłaty kwoty kredytów mieszkaniowych, poniżej jego wartości nominalnej w związku z zastosowaniem ujemnego oprocentowania.

Proponowany w niniejszym projekcie zakres zaniechania poboru podatku od osób fizycznych obejmuje dochody (przychody) z tytułu umorzenia zobowiązań kredytowych wobec kredytobiorców, jak również niższej od nominalnej spłaty kwoty kredytu, niezależnie od waluty, w której kredytobiorca zaciągnął kredyt. Stąd też, z zaniechania będą mogli skorzystać nie tylko kredytobiorcy, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy denominowany we franku szwajcarskim czy indeksowany do tej waluty, ale również w złotym, euro czy innej obcej walucie. Pozwoli to na równe traktowanie pod względem podatkowym osób fizycznych, które zaciągnęły kredyty na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych.

Dla kredytodawców, wejście w życie przedmiotowego rozporządzenia oznaczać będzie brak obowiązku sporządzania i przekazywania, kredytobiorcom i właściwym dla nich urzędem skarbowym, informacji PIT-11 o wysokości uzyskanego przychodu z innych źródeł.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia i miało zastosowanie do dochodów (przychodów) uzyskanych od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r.

Jednocześnie należy wskazać, że nie zachodzi konieczność podjęcia działań legislacyjnych na poziomie ustawowym z uwagi na fakt, że zaproponowane w projekcie rozwiązanie ma charakter przejściowy i nie będzie miało charakteru systemowego stosowanego w dłuższym okresie.

Ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461), stosownie do przepisu art. 4 ust. 2, dopuszcza możliwość skrócenia okresu wejścia w życie aktu normatywnego z uwagi na ważny interes państwa. Ważnym interesem państwa jest jak najszybsze uregulowanie kwestii nieopodatkowywania przychodów (dochodów) kredytobiorców z tytułu kredytu hipotecznego udzielonego na cele mieszkaniowe. Wejście w życie regulacji z dniem następującym po dniu ogłoszenia wyeliminuje wątpliwości w tym zakresie.

Stosownie do postanowień art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248), projekt rozporządzenia podlega udostępnieniu w Biuletynie Informacji Publicznej z chwilą jego przekazania do uzgodnień z członkami Rady Ministrów. Zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.) z chwilą skierowania do uzgodnień, konsultacji publicznych lub opiniowania projektu rozporządzenia projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie

podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny. Materia objęta projektem rozporządzenia pozostaje w gestii państw członkowskich i nie podlega harmonizacji.

Projekt rozporządzenia:

- wpływa na funkcjonowanie samorządu terytorialnego, gdyż oddziałuje na finanse jednostek samorządu terytorialnego;
- nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami dotyczącymi funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych;
- nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia;
- nie stanowi pomocy publicznej w rozumieniu art. 107 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej;
- jest zgodny z przepisami ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162).

Stosownie do postanowień art. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa projekt ujęty jest w wykazie prac legislacyjnych dotyczącym projektów rozporządzeń Ministra Finansów – poz. 500. Projekt rozporządzenia zostanie przekazany do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

<p>Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od niektórych dochodów (przychodów) związanych z kredytem hipotecznym udzielonym na cele mieszkaniowe</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Finansów</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Pan Jan Sarnowski Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Pan Jakub Jankowski Zastępca Dyrektora Departamentu Podatków Dochodowych w Ministerstwie Finansów, (22) 694-3326, e-mail: jakub.jankowski@mf.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 13.01.2022</p> <p>Źródło: Ustawa – Ordynacja podatkowa</p> <p>Nr w wykazie prac legislacyjnych Ministra Finansów: 500</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Negatywny wpływ zmiany kursu walut obcych na rynek kredytów mieszkaniowych w Polsce, w tym poprzez zmniejszenie możliwości terminowej spłaty kredytów mieszkaniowych w walucie obcej przez polskich obywateli, jak również materialne koszty ponoszone przez instytucje finansowe z uwagi na szereg zawieranych uгод, dotyczących umorzenia kredytów mieszkaniowych w walucie obcej.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Wydanie przedmiotowego rozporządzenia zwolni kredytobiorców będących osobami fizycznymi z obowiązku zapłaty podatku dochodowego od osób fizycznych od kwot wierzytelności umorzonych przez kredytodawcę z tytułu zaciągniętego przed dniem 15 stycznia 2015 r. kredytu na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, jeśli kredyt dotyczy jednej inwestycji mieszkaniowej i kredytobiorcy nie skorzystali uprzednio z umorzenia wierzytelności z tytułu kredytu mieszkaniowego przeznaczonego na inną inwestycję mieszkaniową. Zwolnienie obejmie również przychody z tytułu zapłaty kwoty kredytu zaciągniętego przed dniem 15 stycznia 2015 r. na cele mieszkaniowe i zabezpieczonego hipotecznie, poniżej jego wartości nominalnej w związku z zastosowaniem przez kredytodawcę ujemnych stóp referencyjnych.

Konsekwencją wydania przedmiotowego rozporządzenia będzie brak obowiązku przekazywania przez kredytodawców kredytobiorcom oraz właściwym dla kredytobiorców urzędem skarbowym informacji PIT-11 o wysokości osiągniętego za ich pośrednictwem przychodu z innych źródeł.

W przypadku podatników podatku dochodowego od osób prawnych przedmiotowe rozporządzenie pozwoli im na odliczenie od dochodów kwot stanowiących równowartość umorzonych wierzytelności z tytułu kredytów, od tej części kapitału, od której następuje zaniechanie poboru podatku dochodowego od osób fizycznych.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Trudno porównywać rozwiązanie przyjęte w Polsce związane z wyeliminowaniem negatywnych skutków zmiany kursu walut obcych dla kredytobiorców, którzy zaciągnęli kredyty mieszkaniowe w walutach obcych, z przyjętymi w innych krajach UE.

W Polsce wybrano rezygnację z poboru podatku dochodowego od osób fizycznych jako rozwiązanie wspomagające kredytobiorców, którzy na skutek zmian kursów walut obcych znaleźli się w trudnej sytuacji i którym kredytodawcy umorzyli część wierzytelności z tytułu zaciągniętych kredytów na cele mieszkaniowe, a także kredytobiorców, u których na skutek zastosowania przez banki ujemnych stóp procentowych powstał przychód w związku z obniżeniem się zobowiązania poniżej jego wartości nominalnej (należności głównej).

Co do innych krajów Europy Środkowo-Wschodniej, są dostępne informacje na temat ogólnych rozwiązań w zakresie kredytów frankowych (zgodnie ze zwięzłym podsumowaniem niżej), z jedynie częściowymi danymi na temat przyjętych rozwiązań w zakresie podatków dochodowych.

Na Węgrzech interwencja państwa, na mocy ustawy przyjętej przez węgierski parlament, polegała na przewalutowaniu kredytów na forinta według sztywnego kursu z połowy listopada 2014 r. Jednocześnie banki zmniejszyły o 15-20% zadłużenie klientów, jednorazowo odpisując im od długu spread walutowy, który pobierały od dnia zaciągnięcia kredytu.

W Chorwacji zdecydowano się na umożliwienie kredytobiorcom przewalutowania „kredytów frankowych”. Banki zostały obciążone kosztami przewalutowania kredytów na euro, przy czym umożliwiono odliczenie powstałych kosztów od dochodów banków. Przewalutowania dokonano przy zastosowaniu kursów z dnia zawarcia umowy kredytowej i historycznej marży dla „eurowych” kredytów. Ewentualne nadpłaty kredytobiorców (byłych „frankowiczów”), zaliczono na poczet przyszłych rat.

Także w Serbii, w 2019 roku uchwalono ustawę umożliwiającą kredytobiorcom przewalutowanie kredytów hipotecznych zaciągniętych w CHF na EUR, według kursu z dnia zawarcia umowy.

W Rumunii również przygotowano rozwiązania dotyczące przewalutowania „kredytów frankowych” na kredyty w rumuńskiej walucie po kursie z dnia zaciągnięcia kredytu. Koszty przewalutowania kredytów poniosą banki.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Kredytobiorcy będący osobami fizycznymi, którzy zaciągnęli kredyty mieszkaniowe w tym: kredytobiorcy będący osobami fizycznymi, którzy zaciągnęli kredyty w CHF	Ok. 3,9 mln osób Ok. 0,8 mln osób	Związek Banków Polskich Związek Banków Polskich	Zwolnienie z poboru podatku dochodowego od osób fizycznych od: <ul style="list-style-type: none"> • umorzonych przez kredytodawców wierzytelności z tytułu zaciągniętych kredytów mieszkaniowych oraz • przychodu powstałego na skutek spłaty kredytu poniżej jego wartości nominalnej w związku z zastosowaniem przez banki ujemnych stóp procentowych
Kredytodawcy – podatnicy podatku dochodowego od osób prawnych	67 (w przypadku banków) 22 (w przypadku spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych) 523 (w przypadku banków spółdzielczych)	Komisja Nadzoru Finansowego (dane miesięczne sektora bankowego) Informacja Komisji Nadzoru Finansowego o sytuacji spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w II kwartale 2021 r. Informacja Komisji Nadzoru Finansowego o sytuacji banków spółdzielczych i zrzeszających po II kwartale 2021 r.	Odliczenie od dochodu równowartości umorzonych wierzytelności z tytułu kredytów mieszkaniowych, od tej części kapitału, od której następuje zaniechanie poboru podatku dochodowego od osób fizycznych
Jednostki samorządu terytorialnego	wszystkie		Zaniechania poboru podatku dochodowego spowoduje zmniejszenie dochodów tych jednostek.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa¹⁾ oraz stosownie do § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów²⁾, projekt rozporządzenia został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt rozporządzenia zostanie przekazany w ramach konsultacji społecznych do Związku Banków Polskich (ZBP), Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową oraz Krajowym Związkiem Banków Spółdzielczych.

Projekt rozporządzenia zostanie przekazany do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2021 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											Łącznie (0-10)	
	0 2022	1 2023	2 2024	3 2025	4 2026	5 2027	6 2028	7 2029	8 2030	9 2031	10 3032		
Dochody ogółem	-157												-157
budżet państwa	-101												-101
JST	-56												-56
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem	-157												-157
budżet państwa	-101												-101
JST	-56												-56
pozostałe jednostki (oddzielnie)													

Źródła finansowania	<p>Przepisy proponowanego aktu normatywnego wpływać będą jedynie na stronę dochodową jednostek sektora finansów publicznych, w tym budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego, nie ich stronę wydatkową. Proponowany akt normatywny nie wymaga źródeł finansowania.</p> <p>Skutki tych rozwiązań nie wpłyną na obniżenie planowanych dochodów sektora finansów publicznych z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych. Nie zakładano bowiem wzrostu dochodów sektora publicznego w związku z opodatkowaniem dochodów (przychodów) osób fizycznych będących przedmiotem tego rozporządzenia.</p>
---------------------	--

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Szacowane skutki finansowe dotyczą zaniechania poboru podatku dochodowego od dochodów (przychodów) uzyskanych od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r., w tym:</p> <ol style="list-style-type: none">1) podatku dochodowego od osób fizycznych od:<ol style="list-style-type: none">a) umorzonych osobom fizycznym kwot wierzytelności z tytułu kredytów zaciągniętych na cele mieszkaniowe i zabezpieczonych hipotecznie, udzielonych przez podmioty uprawnione do udzielania kredytów w ściśle określonych przypadkach,b) świadczenia otrzymanego przez osoby fizyczne z tytułu umowy kredytu, o którym mowa w lit. a, od podmiotów uprawnionych do udzielania kredytów na podstawie odrębnych ustaw w walucie obcej lub w polskich złotych, lecz nominowanych lub indeksowanych do waluty obcej, w związku z powstaniem przychodu z tytułu zastosowania ujemnego oprocentowania;2) podatku dochodowego od osób prawnych – od dochodów podmiotów uprawnionych do udzielania kredytów odpowiadających równowartości umorzonych wierzytelności z tytułu kredytów, od tej części kapitału, od której następuje zaniechanie poboru podatku dochodowego od osób fizycznych.
--	--

¹⁾ Dz. U. z 2017 r. poz. 248.

²⁾ M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.

Podstawę do oszacowania prezentowanych kwot stanowiły dane Związku Banków Polskich w zakresie:

- wartości umorzeń wierzytelności z tytułu hipotecznych kredytów mieszkaniowych w 2020 r. i w 2021 r., odpowiednio w kwotach 10,4 mln zł i 31,8 mln zł,
- wartość świadczeń powstałych z tytułu ujemnego oprocentowania umów kredytowych na cele mieszkaniowe w ww. latach po 1,7 mln zł w każdym z lat.

Z uwagi na dużo większe zainteresowanie kredytobiorców do zawierania ugód w celu restrukturyzacji tzw. kredytów frankowych przyjęto tempo wzrostu wartości zawartych ugód z ostatnich dwóch lat (rok do roku) w planowanym trzyletnim okresie zawierania ugód i uśredniono dla roku 2022.

Dodatkowo Związek Banków Polskich przekazał informację o szacowanych skutkach finansowych, w obszarze ugód zawieranych dla mieszkaniowych kredytów hipotecznych, obniżenia wpływu z podatku dochodowego od osób prawnych, w potencjalnym przypadku obowiązywania zaniechania w latach 2022-2024, o 0,33-0,66 mld zł.

Oszacowanie to zostało sporządzone w oparciu o wstępne szacunki KNF kosztów sektora dla scenariusza „utrzymanie umowy” w wariancie WIBOR. Szacunki te oparte są o wartość portfeli kredytów walutowych oraz kursy walut z dnia 31 grudnia 2020 r. Rzeczywiste fiskalne funkcjonowanie rozporządzenia w kontekście kwestii kredytów walutowych zależne są od poziomu adaptacji programów ugód. W oparciu o ankiety przeprowadzone przez część sektora bankowego, jak też w oparciu o rzeczywisty przebieg programów pilotażowych w obszarze ugód zrealizowanych w niektórych bankach, wstępne szacunki sektora przewidują zakres adaptacji programów w przedziale pomiędzy 5-10% wartości portfela kredytów walutowych.

Przedstawiony szacunek odnosi się wyłącznie do spodziewanego zmniejszenia wpływów budżetowych z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. Nie szacowano wpływu realizacji programów ugodowych na wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych. Wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w związku z umorzeniem kredytów hipotecznych nie były bowiem dotychczas zakładane i budżetowane.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2021 r.)	duże przedsiębiorstwa	83						83
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	74						74
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Rozporządzenie będzie miało także pozytywny wpływ na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe oraz na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób z niepełnosprawnościami, w związku z pozostawieniem środków finansowych w portfelach podatników.						

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Informacje w tym zakresie w części 6.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.

tak
 nie
 nie dotyczy

Komentarz:

W obecnym stanie prawnym na podstawie art. 42a ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1128, z późn. zm.) podmioty dokonujące świadczeń osobom fizycznym, z wyjątkiem dochodów (przychodów) ustawowo zwolnionych od podatku oraz dochodów, od których na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej zaniechano poboru podatku, od których nie mają obowiązku poboru zaliczki na podatek, są obowiązane sporządzić informację PIT-11. Informację tę należy przekazać naczelnikowi urzędu skarbowego właściwemu według miejsca zamieszkania podatnika (w terminie do końca stycznia następnego roku podatkowego) oraz podatnikowi (w terminie do końca lutego następnego roku podatkowego).

Po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia na kredytodawcach nie będzie spoczywał obowiązek wystawienia informacji PIT-11, jak również przekazania jej podatnikowi oraz właściwemu dla podatnika naczelnikowi urzędu skarbowego.

9. Wpływ na rynek pracy

Brak wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe

demografia
 mienie państwowe
 inne:

informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

Projekt rozporządzenia nie wpływa na wymienione obszary

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Projektowany akt normatywny ma wejść w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Wykonanie aktu nastąpi z chwilą jego wejścia w życie.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Zaniechanie poboru podatku dochodowego jest instrumentem z dziedziny finansowej, które ma wpłynąć na niwelowanie negatywnych skutków finansowych dla kredytobiorców związanych m.in. ze zmianą kursu walut obcych mających wpływ na rynek kredytów mieszkaniowych w Polsce.

Ewaluacja ex-post nie jest zasadna w sytuacji, gdy rozwiązanie ma mieć charakter przejściowy, incydentalny i nie będzie miało charakteru systemowego stosowanego w długim okresie.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

